

Wydział Informatyki Politechniki Białostockiej Przedmiot: Modułowe systemy cyfrowe	Data: 10.12.2025
Zajęcia nr 6 Temat: Bloki sekwencyjne-liczniki Grupa: Lab 8 Imię i nazwisko: Kamil Kubajewski, Jakub Matusiewicz, Bartosz Orłowski	Prowadzący: dr hab. inż. Sławomir Zieliński

1 Cel ćwiczeń

Zapoznanie z sekwencyjnymi układami cyfrowymi.

2 Podstawa teoretyczna

3 Przebieg ćwiczeń

3.1 Zadanie 1

Zaprojektuj i zrealizuj dwójkę liczącą na przerzutniku typu D i JK wykorzystując moduł laboratoryjny DB11. Zaobserwuj sygnały wyjściowe obu przerzutników.

3.1.1 Realizacja na przerzutniku typu D

Przerzutnik typu D przepisuje stan wejścia D na wyjście Q po wystąpieniu aktywnego zbocza zegara. Aby układ działał jako dwójkę liczącą, należy na wejście podać stan przeciwny do aktualnego. Równanie charakterystyczne licznika MOD 2 dla przerzutnika D przyjmuje postać:

$$D = \overline{Q_n} \quad (1)$$

Poniższa tabela przedstawia zmianę stanu licznika ($Q_n \rightarrow Q_{n+1}$) oraz wymagany stan wejścia D .

Tabela 1: Tabela przejść i wzbudzeń przerzutnika D

Stan obecny (Q_n)	Stan następny (Q_{n+1})	Wymagane D	Opis
0	1	1	Zmiana $0 \rightarrow 1$ (bo $D = \overline{Q}$)
1	0	0	Zmiana $1 \rightarrow 0$ (bo $D = \overline{Q}$)

3.1.2 Realizacja na przerzutniku typu JK

Przerzutnik JK jest przerzutnikiem uniwersalnym. Jego działanie zależy od konfiguracji wejść J i K . Aby uzyskać zmianę stanu na przeciwny przy każdym taktie zegara (tryb **Toggle**), czyli $Q_{n+1} = \overline{Q_n}$, należy ustawić oba wejścia w stan wysoki:

$$J = 1, \quad K = 1 \quad (2)$$

Tabela przedstawia wymagane stany na wejściach J i K , aby uzyskać zmianę stanu wyjścia.

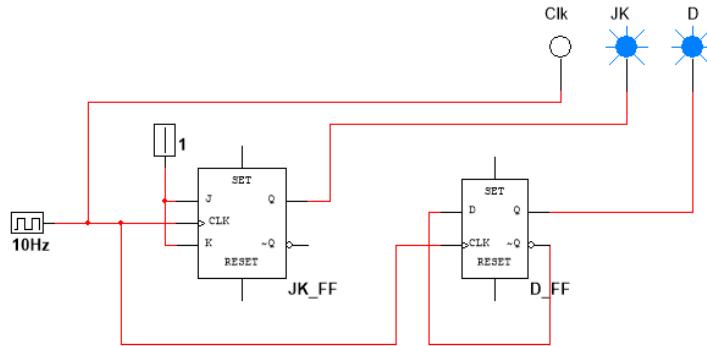
Tabela 2: Tabela przejść i wzbudzeń przerzutnika JK

Stan (Q_n)	Stan nast. (Q_{n+1})	Wymagane J	Wymagane K	Tryb
0	1	1	X	Toggle
1	0	X	1	Toggle

(Gdzie X oznacza stan dowolny. Dla uproszczenia konstrukcji przyjęto $J = 1$ i $K = 1$ dla obu przypadków).

3.1.3 Zrealizowany układ

Na podstawie powyższych analiz teoretycznych zaprojektowano i zmontowano układ. Schemat połączeń oraz wynik weryfikacji przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 1: Zrealizowany licznik modulo 2 na przerzutnikach

3.2 Zadanie 2

Zaprojektować i wykonać 4-bitowy licznik liczący w górę i w dół (ang. Ripple counter) wykorzystując moduł laboratoryjny DB14.

3.2.1 Projekt połączeń – Licznik w góre (UP)

W celu realizacji zliczania narastającego (0, 1, 2...), zaprojektowano układ, w którym wyjście proste Q poprzedniego przerzutnika steruje wejściem zegarowym C_P następnego przerzutnika.

Zrealizowane połączenia:

1. Źródło zegara \rightarrow wejście C_P bitu Q_0 .
2. Wyjście $Q_0 \rightarrow$ wejście C_P bitu Q_1 .
3. Wyjście $Q_1 \rightarrow$ wejście C_P bitu Q_2 .
4. Wyjście $Q_2 \rightarrow$ wejście C_P bitu Q_3 .

Uzyskane stany wyjść przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3: Zarejestrowana sekwencja liczenia w góre

Takt	Q_3	Q_2	Q_1	Q_0	Stan (DEC)
0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	1	1
2	0	0	1	0	2
...
15	1	1	1	1	15

3.2.2 Projekt połączeń – Licznik w dół (DOWN)

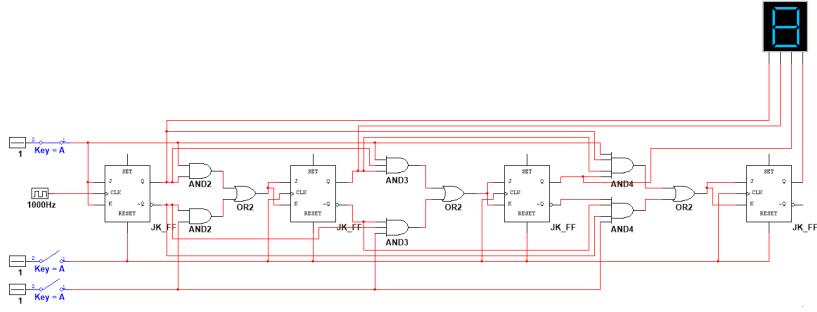
W celu realizacji zliczania malejącego (15, 14, 13...), zmodyfikowano projekt, wykorzystując wyjścia zanegowane \overline{Q} do sterowania kolejnymi stopniami licznika.

Zrealizowane połączenia:

1. Źródło zegara \rightarrow wejście C_P bitu Q_0 (bez zmian).
2. Wyjście $\overline{Q_0} \rightarrow$ wejście C_P bitu Q_1 .
3. Wyjście $\overline{Q_1} \rightarrow$ wejście C_P bitu Q_2 .
4. Wyjście $\overline{Q_2} \rightarrow$ wejście C_P bitu Q_3 .

3.2.3 Realizacja w środowisku symulacyjnym

Układ został zaprojektowany i uruchomiony w programie Multisim. Poprawność połączeń zweryfikowano poprzez obserwację stanów na wyświetlaczu szesnastkowym oraz diodach próbników logicznych.

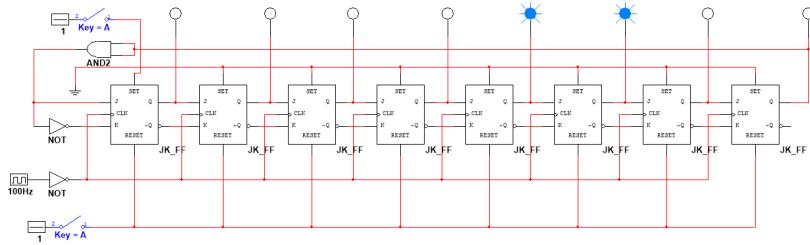
Rysunek 2: Realizacja 4-bitowego licznika w Multisim

3.3 Zadanie 3

Przebadać działanie 8-bitowego licznika cyklicznego (ang. Ring Counter) wykorzystując moduł laboratoryjny DB37.

Weryfikacja działania układu polegała na ręcznym sterowaniu sygnałem zegarowym za pomocą przycisku **S3**. Obserwacja diod LED (**L1–L8**) pozwoliła potwierdzić poprawność logiczną układu: każde wcisnięcie przycisku powodowało cykliczne przemieszczanie się stanu aktywnego (zapalonej diody) na kolejną pozycję. Po osiągnięciu ostatniego bitu, cykl rozpoczynał się od nowa.

Dodatkowo przetestowano funkcję resetowania za pomocą przycisku **S1**, którego wcisnięcie powodowało natychmiastowe wyzerowanie licznika (zgaszenie wszystkich diod).

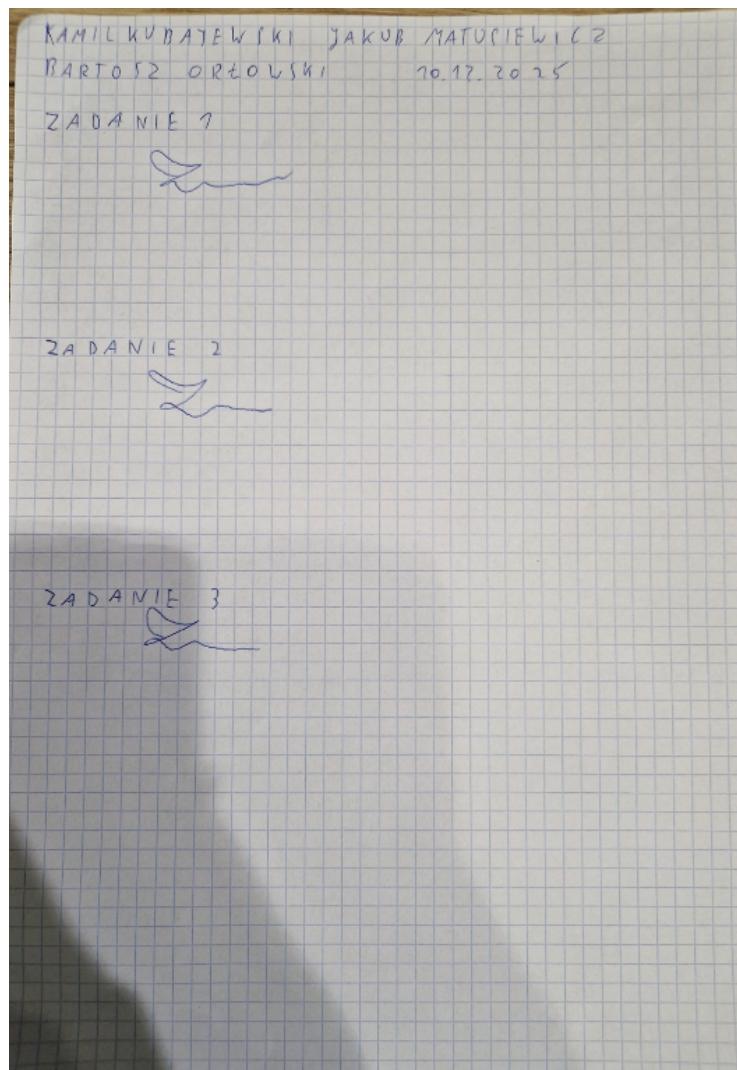

Rysunek 3: Realizacja 8-bitowego licznika cyklicznego

4 Wnioski

5 Literatura

6 Protokół

Rysunek 4: Protokół